

VERBAND TUSSEHEN GELAATSHOEK EN OUDERDOM.

Voor eenigen tijd ontving ik een schrijven van den heer ITZIG HEINE, te Klaten bij Solo (Java), dat, hoe vreemd de inhoud ook schijne, m. i. in een wetenschappelijk tijdschrift niet misplaatst is. De briefschrijver toch beroept zich op de ervaring, en waar deze aan het woord is, luisteren wij met eerbied. Het is toch wel meer voorgekomen, dat de slotsom van eene waarnemingsreeks geheel in tegenspraak scheen te zijn met vermeende wetten en waarheden, langs inductieven weg verkregen. Niettemin, nadere beproeving van den inductieven gedachtengang leerde de onjuiste praemissen kennen, van welke de redeneering was uitgegaan, terwijl almede meerdere waarnemingen het goed recht der nieuwe wet bevestigden. Waar het feit spreekt, houdt elke andere logika op. Der wetenschap blijft dan nog slechts de beantwoording over van de vraag: uit welke natuurlijke oorzaken vloeit gemeld feit, als noodzakelijk gevolg, voort?

De heer ITZIG HEINE dan, schrijft mij, dato 28 Oct. j. l. het volgende: »Reeds gedurende ruim 15 jaren — waarvan de laatste helft op Java doorgebracht — heb ik opgemerkt, dat er een zeker verband bestaat tusschen iemands gelaatshoek en zijn te bereiken ouderdom, en wel, dat een grootere gelaatshoek gepaard gaat met een hooger ouderdom. Ik ben daarom overtuigd, dat, niettegenstaande voeding, klimaat, levenswijze, enz. een grooten invloed op den mensch uitoefenen, men, aanteekening houdende van gelaatshoeken en bereikte leeftijden van een zeker aantal personen, na eenigen tijd, nagenoeg met zekerheid uit iemands gelaatshoek zijn levensduur zal kunnen bepalen.” ITZIG HEINE voegt hier nog bij, dat, »hoewel de linker gelaatshoek steeds iets kleiner is dan de rechter, het m. i. voor genoemd doel voldoende zal zijn, om slechts den linker gelaatshoek te meten.”

Uit een paar bijgevoegde figuren blijkt, dat de heer HEINE den

gelaatshoek bepaalt door de snijding van twee lijnen, waarvan de een getrokken wordt over de gehooropening en het *benedendeel van den neus*, de ander over hetzelfde punt en den wenkbrauwboog. Voor het benedendeel van den neus wordt anders gewoonlijk het vooruitstekend deel der bovenkaak genomen.

Gelijk gezegd is, steunt de bewering van mijn briefschrijver werkelijk op feiten, op een zoodanig getal feiten tevens, dat van toeval geen sprake meer kan zijn, welnu! dan is de anthropologische wetenschap verrijkt met eene nieuwe wet, die veel stof tot denken en verdere nasporingen zal geven, en wier verband met andere gegevens moet worden verklaard. De heer HEINE zal ons echter verplichten om iets naders omtrent de door hem opgedane ervaringen, vooral omtrent zijne methode van onderzoek mede te deelen. Welke voorwerpen zijn door hem gemeten, op welken leeftijd zijn de metingen verricht, welk is het aantal der metingen, en bij welke individuen was de ervaring in strijd met de vermeende wet? Levensomstandigheden, levenswijze, oorzaak van den dood, enz. behooren insgelijks in de tabellen niet te ontbreken. Bij in den Atjeh-krijg gevallen militairen zal men toch ongetwijfeld aan geen verband tusschen gelaatshoek en ouderdom behoeven te denken!

Wij vragen den heer ITZIG HEINE — ook door middel van dit Tijdschrift, dat zeer zeker hem eerlang bereikt — om meerder licht.

Ten slotte eene enkele opmerking, die m. i. van eenigen steun zou kunnen zijn voor de medegedeelde hypothese. Het is bekend, dat de Indo-Germanen niet enkel den grootsten gelaatshoek bezitten, maar tevens, dat de leeftijd van alle overige rassen verre beneden dien der eerstgenoemde volken blijft.

Onder de Middellandsche volken (O. Peschel) weder bereiken de Semieten — althans de Joden — gemiddeld den hoogsten leeftijd; is er ook iets bekend omtrent den gemiddelden gelaatshoek der Joden in verhouding tot dien van de Indo-Europeërs?

Wintedswijk, 30 Jan. 1887.

R. E. DE HAAN.